

ת"פ 18778/05/21 - אבריאל בר-יוסף נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 18778-05-21 מדינת ישראל נ' גנור ואח'

מספר בקשה: 139

אבריאל בר-יוסף
ע"י ב"כ עוה"ד חן, פינטו גבסון, לזר וסרטל
מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד גולומב, תבור, נולמן ודניאלי כנעני

לפני
המבקש: כבוד השופטת טלי חיימוביץ

נגד
המשיבה:

החלטה

1. עתירת נאשם 6 (להלן: "המבקש"), אליה הצטרפו גם נאשמים 1-5 ו-7, לפי סעיף 74(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "חסד"פ"), לבחון את חומר המודיעין (הכולל בעיקר צווי בית משפט) ולהורות על העמדתו לעיון ההגנה בהתאם לקריטריונים הקבועים בסעיף 74(א)(2) לחסד"פ.
2. תחילתו של ההליך בבקשה לגילוי חומר חקירה, שהמשיבה סיווגה כחומר מודיעין (בקשה 81). בגדר החלטתי בבקשה, דנתי אך בשאלה העקרונית - האם צווי בית משפט שהתבקשו על ידי יחידת מודיעין הם בגדר "חומר מודיעין", כהגדרתו בסעיף 74(א)(2) לחסד"פ ולכן חסויים.
3. קיבלתי את עמדת המדינה, לפיה צו בית משפט יכול ויהיה "חומר מודיעין". הוספתי וקבעתי כי ההגנה רשאית לעתור להסרת החיסיון בהתאם לסעיף 74(ב) לחסד"פ, ככל שהחומר נכלל באחת מארבע הקטגוריות הקבועות בסעיף 74(א)(2) לחסד"פ (ראו החלטתי מיום 14.6.23 סעיף 21, ובש"פ 4930/23 (נבו) 30.8.23 סעיף 40)).
4. על כן הוגשה בקשה זו, כבקשה משלימה, להעמיד את החומר לעיון ההגנה, בהתאם לקריטריונים הקבועים בסעיף 74(א)(2) לחסד"פ.

טענות המבקש

5. בשל מגבלות החיסיון, על בית המשפט לשמש עיניים למבקש, לעבור על כל חומרי המודיעין ולבדוק האם הם נכללים באחת מארבע הקטגוריות הקבועות בסעיף 74(א)(2) לחסד"פ, המצדיקות חשיפתם.
6. בית המשפט התבקש להוסיף ולבדוק, האם ניתן לפרט עוד את מהות החומר שברשימה, כך שיתאפשר להגנה לפנות בבקשה מנומקת ומושכלת יותר.

עמוד 1

7. ההגנה מניחה כי פעולות החקירה מושא הצווים היו רלוונטיות עובר להוצאת הצווים, והראיה לכך היא שבתי המשפט נעתרו לבקשות להוצאתם. מכאן, שכל אחד מהצווים היה רלוונטי לחקירה. ההגנה אינה יכולה להוסיף ולנמק בדבר רלוונטיות החומר כיום, שהרי כל שידוע לה על אודות הצווים הם האותיות והמספרים בהם סומנו, טווח התאריכים בהם הוצאו ומספרם (כ- 60).
8. נוכח קוצר ידה של ההגנה להתמודד עם דלות המידע שבפניה, חובה מוגברת מוטלת על בית המשפט לבדוק בעצמו מול המאשימה, את הרלוונטיות הנתענת לכל צו, ועל המדינה להסביר מדוע צווים שהיו רלוונטיים בשלבים הראשונים, כיום כבר אינם רלוונטיים.
9. גם צווים שלא הניבו תוצרים או לא בוצעו יכולים להיות רלוונטיים להגנת הנאשם. למשל, השאלה מדוע לא בוצע בסופו של יום והאם יש בכך בכדי לפגום במהימנות העד הרלוונטי. או אם צו הניב תוצר "לא רלוונטי", יש לבדוק לא רק את קיום החשד אלא גם את שלילתו, או מדוע לאחר שהוצאו הצווים וויתרה היחידה החוקרת על עשרות פעולות. יש גם רלוונטיות לנימוקי המשטרה בעת הוצאת הצו, גם אם הוא לא בוצע בסופו של יום.
10. לנאשמים במדינה דמוקרטית זכות מהותית שמקורה בזכותם להליך הוגן, לקבל מידע על כלל הפעולות שהרשות החוקרת נקטה נגדם. אין זה מסע דיג, שכן מידע כזה עשוי להקים לנאשם הגנה מן הצדק, למשל עקב חוסר פרופורציה בפעולות החקירה, או להצביע על חשדות שהתבדו וכיוצ"ב, בפרט נוכח מספרם הגדול של הצווים. אם המשטרה ויתרה על פעולות חקירה מסוימות בצווים שלא מומשו, יתכן ופעולות אלה דווקא היו מפריכות את החשדות, ובהעדרן לא ניתן לעשות כן.
11. כך גם באשר לעד שלא הוחשד בחקירה, אבל הוציאו נגדו צו בגין חשד מסוים. הוא יכול להיות עד מרכזי וההגנה לא יכולה לדעת על כך, אלא אם תעיין בצווים.
12. בנוסף, יש רלוונטיות לשמות החשודים שעולים מהצווים גם בגדר טענות הזוטא, נגד גורמים שיכול ונזנחו החשדות כלפיהם.

טענות המשיבה

13. תכליותיו של תיקון מס' 75 במסגרתו תוקן סעיף 74 (א)(2) לחסד"פ והפרשנות הנגזרת מהן, הן כי על המבקש לעיין בחומר מודיעיני החוסה תחת חיסיון סטטוטורי, לעמוד בנטל מוגבר מזה הנדרש בבקשה לקבלת חומר חקירה לפי סעיף 74. על המבקש הנטל להראות כיצד לראיה השלכה קונקרטיית על העובדות המתוארות בכתב האישום, תוכן עדות שאמורה להישמע, לראיה שאמורה להיות מוגשת או למהימנות של עד מרכזי ולתועלת ממשית אשר תהווה הצדקה לגילוי החומר המודיעיני (בש"פ 1378/20 יניב זגורי נ' מדינת ישראל (נבו 07.04.2020); פסקה 4 להנחיית פרקליט המדינה מס' 7.12 "הגבלת זכות העיין בחומר מודיעיני הנוגע לחקירה").
14. המבקשים לא הרימו את הנטל להראות קשר קונקרטי בין החומר המבוקש לאחת מארבעת הקטגוריות, אלא הטילו משימה זו על בית המשפט. משכך מדובר במסע דיג בלתי ממוקד.
15. רשימת החומר המודיעיני שמסרה המאשימה להגנה, כוללת אינפורמציה בנוגע לתאריך, אפיון כל קבוצה ומספר הצווים. לכן, אין ממש בטענת המבקשים כי החומר המודיעיני לא נחשף ולו ברמז.

16. טענת ההגנה לפיה כל ידיעה הקשורה באחד מ-309 עדי תביעה מקימה רלוונטיות של הצו, אינה תואמת את לשון החוק המדבר על "עד מהותי". הפירוט שכן ניתן אף הוא מצביע על חוסר רלוונטיות, שכן מדובר על פעולות איתור, פעולות חקירה שלא הניבו תוצרים, כאלה שלא מומשו או כאלה שלא הניבו תוצרים רלוונטיים לאישום. ההגנה לא נימקה כיצד פעולת חקירה שלא מומשה או פעולת איתור יכולה להשליך על מהימנות או תוכן עדותו של עד כלשהו.
17. הדברים מתחדדים יותר כאשר המבקשים טרם השיבו לכתב האישום. סעיף 74(ד1) לחוק מפנה לסעיף 46(א1) לפקודת הראיות, לפיו אחד מהשיקולים שעל בית המשפט לשקול בהחלטתו היא "הקשר שבין החומר החסוי לגדר המחלוקת בין בעלי הדין בשים לב לגרסת ההגנה", וזו כאמור לא ידועה.
18. אשר לבקשה לפירוט נוסף, הרי שהנושא הוכרע על ידי בית המשפט העליון, שקבע כי אין מקום לפירוט נוסף ברשימה.
19. המאשימה עותרת להימנע מליצור בענייננו תקדים, לפיו בכל הליך יבחנו בתי המשפט את כל פעולות המאשימה, האם בוצע סיווג נכון של החומר.

דין

20. בגדר הדיון בבקשה המקורית לגילוי חומר החקירה ב-6.6.23, הוצגו בפניי חומרי המודיעין וקיבלתי הסברים מאנשי המודיעין בדבר מהותם והאינטרסים שיפגעו אם יחשפו. במסגרת הדיון בבקשה הנדונה, קיימתי ישיבה נוספת במעמד התביעה ואנשי המודיעין, וקיבלתי הסברים מעמיקים יותר ביחס לכל אחד מהצווים.
21. על כן, אין לי צורך להידרש לשאלה שבמחלוקת - איזה נטל על הנאשם להרים כדי שבית המשפט יבחן את תקינות הסיווג שנעשה על ידי המדינה, בהינתן הפירוט המינימאלי לשיטת ההגנה, שניתן לצווים. ממילא בחינה כזו נערכה על ידי במסגרת הדיונים בבקשה.
22. בבחינת החומר נתתי לבש"פ 1378/20 יניב זגורי נ' מדינת ישראל (נבו 07.04.2020). נקבע שם כי סעיף 74(א)(2) לחסד"פ אינו מכונן לכך שהביטוי "חומר שמתייחס לעובדות המתוארות בכתב האישום" יכול כל חומר מודיעיני הרלוונטי למשפטו של הנאשם. זאת על מנת שלא להשוות את מעמדו של חומר חקירה מודיעיני לחומר חקירה רגיל: "ברי הוא, כי לא לכך התכוון המחוקק בקובעו הסדר מיוחד עבור חומר מודיעיני. המחוקק ביקש להקנות לחומר מודיעיני מעמד מיוחד וחסינות מיוחדת מפני גילוי, ועלינו לקיים את דברו. פרשנות שהופכת את דבר המחוקק בסעיף 74(א)(2) לחסד"פ להסדר חסר חשיבות, שלמעשה חוזר על הכלל הקבוע בסעיף 74(א)(1) לחוק, לא תקיים מושכלת יסוד זו ועל כן לא אוכל לאמצה" (פסקה 31). בכל הנוגע למהימנות עד, נקבע כי רק חומר שיש לו השלכה קונקרטי, להבדיל מהשלכה כללית או ערטילאית על מהימנות העד, יגשים את תכליות הצעת החוק.
23. דהיינו, מבחן הרלוונטיות לחקירה, לו טענה ההגנה, אינו המבחן היחיד לחשיפת חומרי מודיעין, אלא נדרשת השלכה קונקרטי, באופן שתצמח להגנה תועלת ממשית מהמידע (שם בפסקה 36).
24. במסגרת בחינת החומר, שאלתי גם את השאלות שהעלתה ההגנה בטיעוניה, כגון, מדוע לא בוצעה פעולת חקירה חרף קיומו של צו המתיר זאת (ביחס לכל אחת מהפעולות הרלוונטיות) ומה משמעות הוויתור, או מי האנשים שניתנו נגדם צווים, האם הוחשדו והאם ההגנה יכולה לדעת על עצם החשד גם ללא הצווים.

25. לאחר ששמעתי את הסברי המדינה ואנשי המודיעין, נחה דעתי כי אין מדובר בחומר שתצמח ממנו תועלת ממשית להגנה, באחת מארבע הקטגוריות הנקובות בסעיף, או בטענות הזוטא של נאשם 1 או בטענותיו לפי סעיף 56א(א) לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א - 1971. מנגד, חשיפתם תביא לפגיעה באינטרסים המוגנים על ידי התיקון לחסד"פ, אשר החשוב בהם הוא צמצום הפגיעה בחשיפת מערך המודיעין של רשויות החקירה. בפרט, עלול גילויים של החומרים לפגוע בחיסיון שיטות ואמצעים.

26. על כן, אני דוחה את הבקשה.

ניתנה היום, כ"ז אדר א' תשפ"ד, 07 מרץ 2024, בהעדר הצדדים.